

NORGES HØYESTERETT

Den 24. januar 2011 avsa Høyesterett dom i

HR-2011-00164-A, (sak nr. 2010/1659), straffesak, anke over dom,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (kst. statsadvokat Thomas Frøberg)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Kst. dommer **Sandberg**: Saken gjelder straffutmåling ved uaktsom legemsbeskadigelse forvoldt med motorvogn. Spørsmålet er om fengselsstraffen på 18 dager skal gjøres betinget.
- (2) A ble 28. september 2009 satt under tiltale av Statsadvokatene i Vestfold og Telemark for overtredelse av straffeloven § 237, vegtrafikkloven § 3 og samme lovs § 5 jf. skiltforskriften § 6 – vikepliktskilt. Forholdet er i tiltalebeslutningen pkt. I beskrevet slik:

”Torsdag 4. juni 2009 ca kl. 08.25 som fører av -- ----- idet hun var i ferd med å svinge til venstre fra -----veien og inn i -----veien i X, var hun ikke tilstrekkelig aktsom, idet hun ikke var oppmerksom på motorsykkelen KL8505 som kom kjørende på -----veien og som hun hadde vikeplikt for, med den følge at hun kolliderte med motorsykkelen og B som førte motorsykkelen fikk brudd og knusningsskade i venstre ankel, var innlagt til behandling på sykehus til 17. juni 2009 og var deretter sykemeldt frem til 15. august 2009.”

- (3) I Tønsberg tingretts dom av 5. mars 2010 ble A frifunnet. Dommen er avsagt under dissens. Flertallet fant at hun ikke hadde vært uaktsom, mens rettens formann ville avsi dom for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 jf. § 3 og § 5 – vikeplikten.
- (4) Påtalemyndigheten anket til Agder lagmannsrett over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for alle poster i tiltalebeslutningen. Lagmannsretten avsa 18. august 2010 dom med slik domsslutning:
- ”1. **A, født 7. mars 1967, dømmes for 1 – en – overtredelse av straffeloven § 237, 1 – en – overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3 og 1 – en – overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 5 første ledd, jf. skiltforskriftens § 6 skilt nr. 202, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd og straffeloven § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 18 – atten – dager.**
2. **A, født 7. mars 1967, fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for et tidsrom av 6 – seks – måneder som er gjennomført ved midlertidig tilbakekall av føreretten.**
3. **A, født 7. mars 1967, frifinnes for kravet om å betale oppreisning til B.”**
- (5) Domfelte anket til Høyesterett over saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Bare anken over straffutmålingen ble henvist til behandling, idet ankeutvalget fant det klart at anken for øvrig ikke kunne føre frem, jf. HR-2010-02027-U.
- (6) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (7) På ulykkestidspunktet, torsdag 4. juni 2009 kl. 08.25, var det dagslys og fine kjøreforhold. Domfelte kom kjørende i -----veien og stoppet før utkjøring i -----veien, som er forkjøringsvei. Hun skulle svinge til venstre og ble stående og vente på luker i begge retninger. Trafikken var relativt tett. Da hun trodde det var klart, kjørte hun ut, men traff en motorsyklist som kom fra hennes venstre side, og som hun ikke hadde sett. Motorsyklisten hadde sett bilen og prøvd å svinge til venstre for å unngå den, men bilen var kommet såvidt langt ut i krysset at sammenstøtet var uunngåelig. Fordi bilen var i ferd med å svinge, traff han dens høyre forskjerm.
- (8) Lagmannsretten har lagt til grunn at motorsyklisten kom kjørende omtrent midt i sitt kjørefelt i samme fart som den øvrige trafikken, dvs. opp mot 60 km/t, og at han hadde kjørelensene på. Motorsyklisten falt av motorsykkelen og fikk knusningsbrudd i ankelen, brudd i albuen og flere sår. Han lå på sykehus i 13 dager og var sykmeldt i ca. to måneder, til 15. august 2009.
- (9) Domfelte hevder at hun hadde begrenset sikt mot venstre på grunn av en stolpe med et skilt i øynehøyde, og at hun dermed ikke så motorsyklisten før hun var ute i krysset. Det dreier seg om en stolpe – av lagmannsretten kalt søyle – med vikepliktskilt på toppen og et skilt med svingpil lenger ned.
- (10) Lagmannsretten har vurdert anførselen slik:
- ”Under åstedsbefaringen kunne lagmannsretten konstatere at denne søylen/skiltet ikke er til nevneverdig hinder for fri sikt til venstre. Det er enkelt å posisjonere en personbil slik at man unngår å bli forstyrret av søylen/skiltet og fremdeles uten at man krysser den hvitstiplede linjen før man kjører ut på -----veien. Krysset er dessuten konstruert

slik at det er noe avstand fra linjen til selve vegbanen, slik at selv om man eventuelt må over linjen for å få fri sikt vil det ikke hindre trafikken på -----veien. Under åstedsbefaringen kunne det også konstateres at de bilene som kom kjørende på ----veien og skulle svinge ut på -----veien mot Y sentrum stanset slik at de hadde fri sikt også til venstre, dvs. mot den trafikken som kom fra Y sentrum.”

- (11) Den generelle aktsomhetsnormen er noe strengere etter vegtrafikkloven § 3 enn etter straffeloven § 238 og § 239, se Rt. 2010 side 785 med videre henvisninger. Lagmannsretten har lagt til grunn at det samme gjelder straffeloven § 237, med andre ord at det skal mer til for å kunne straffes for uaktsom overtredelse av § 237 enn av vegtrafikkloven § 3. Dermed har lagmannsretten iallfall ikke tolket aktsomhetsnormen i § 237 for strengt, se beslutningen fra Høyesteretts ankeutvalg i saken, HR-2010-02027-U, avsnitt 16.
- (12) Lagmannsretten har videre lagt til grunn at utkjøringen påkalte en særlig aktpågivenhet, fordi det på ulykkestidspunktet var mye trafikk i begge retninger, med et ikke ubetydelig antall skoleelever på moped eller motorsykel på vei til skolen. Jeg slutter meg til dette, under henvisning til at domfelte skulle kjøre ut på en forkjøringsvei, jf. Rt. 2005 side 893 avsnitt 13.
- (13) Ved straffutmålingen tar jeg utgangspunkt i dommen i Rt. 2008 side 1332, som har visse likhetstrekk med vår sak. I denne var saksforholdet at en bilist som svingte til venstre i en bygate, ikke så en fotgjenger som var på vei over gaten i fotgjengerfeltet, og kjørte på vedkommende. Fotgjengeren fikk brudd i et kne som måtte opereres, og tilbrakte vel én måned på sykehus og i rehabiliteringsinstitusjon. Fornærmedes skade i den saken er relativt lik den skaden fornærmede i vår sak ble påført. Under dissens 3-2 kom Høyesterett der til at det var riktig å gjøre dommen på 18 dager fengsel betinget. Det ble gjort under henvisning til domfeltes meget lave hastighet ved påkjørselen og den noe lange saksbehandlingstiden – to år og en måned fra påkjørselen.
- (14) Utgangspunktet i dommen er at brudd på vikepliktbestemmelser i forhold til fotgjengere i fotgjengerfelt krever en streng reaksjon, og at det av allmennpreventive grunner normalt bør reageres med ubetinget fengsel når det voldes ikke ubetydelig personskaade, avsnitt 14-15.
- (15) Jeg vil understreke at hensynet til allmennprevensjon gjør seg gjeldende ikke bare ved bevisst uaktsomhet, der trafikanten tar en sjanse. Det har også klar betydning for det oppmerksomhetsnivå som må kreves av den enkelte trafikant til enhver tid, ikke minst i situasjoner som den foreliggende. En bilførers oppmerksomhet må omfatte muligheten for at det kommer en smal trafikant. Vår sak gjelder brudd på vikepliktbestemmelser i en situasjon hvor særlig aktpågivenhet var påkrevd. En trafikant som kjører på en forkjøringsvei – også en motorsyklist – må kunne stole på at vikeplikten overholdes.
- (16) Skadepotensialet ved utkjøring i en forkjøringsvei som i foreliggende sak uten at vikeplikten overholdes, er betydelig. Skaden kan lett bli større enn den ble i vårt tilfelle, hvor motorsyklisten reagerte kvikt og delvis fikk svingt unna. Dette skiller vår sak klart fra saken i Rt. 2008 side 1332 hvor hovedbegrunnelsen for å gi betinget dom var at den lave farten – betegnet som ”sneglefart” – medførte lavt skadepotensiale. I vår sak kan ikke skadepotensialet bedømmes ut fra bilens hastighet, men følger av at den kryssende trafikk holdt en lovlig fart på 60 km/t.

- (17) Den uaktsomhet domfelte har utvist, kan ikke karakteriseres som et øyeblikks uoppmerksomhet eller feilfordeling av oppmerksomheten. Som lagmannsretten konstaterer, er den ikke av den mer ubetydelige art som alle bilførere fra tid til annen gjør seg skyldig i. Bilen sto stille, og hun hadde tid til å se seg for og om nødvendig plassere bilen slik at hun hadde fri sikt mot venstre. Før utkjøring skulle hun forsikret seg om at hun hadde fri bane. I subjektiv henseende er saken klart ikke mindre alvorlig enn saken i Rt. 2008 side 1332.
- (18) Førstvoterende i den nevnte dommen fant avgjørelsen vanskelig, og et mindretall på to kom til at ubetinget fengsel var den riktige reaksjonen. Tilfellet lå følgelig tett opp mot grensen for anvendelse av ubetinget fengselsstraff. Ved siden av den meget lave farten var den noe lange saksbehandlingstiden medvirkende til resultatet. Heller ikke dette momentet kommer inn i vår sak, hvor det er gått ett år og vel syv måneder siden sammenstøtet.
- (19) De omstendigheter som ledet til betinget fengselsstraff i saken i Rt. 2008 side 1332 er ikke til stede i denne saken, og det foreligger heller ingen andre spesielle omstendigheter som kunne tilsi at dommen gjøres betinget.
- (20) Jeg har forståelse for at ubetinget fengsel kan virke hardt for domfelte i tillegg til den belastningen selve sammenstøtet utvilsomt må ha vært. Men det kan ikke i seg selv begrunne en betinget dom i et tilfelle hvor allmennpreventive hensyn gjør seg sterkt gjeldende.
- (21) For ordens skyld nevnes at Rt. 2008 side 1360 har liten relevans for vår sak, fordi domfelte der var dømt etter vegtrafikkloven § 3. Man kan ikke vite hvordan tilfellet ville blitt bedømt etter straffeloven § 237. At det av og til kan virke tilfeldig om tiltale blir reist etter den ene eller andre bestemmelsen, kan ikke få betydning i tilfeller der dom er avsagt etter straffeloven § 237. For øvrig var det i den saken ikke nedlagt påstand om lengre straff enn 18 dager ubetinget fengsel. Spørsmålet var om det var riktig med betinget dom som idømt av lagmannsretten.
- (22) Min konklusjon er etter dette at den ubetingede fengselsstraffen må opprettholdes.
- (23) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (24) Dommer **Normann**: Jeg er enig med førstvoterende i at den situasjonen domfelte befant seg i, stiller særlige krav til aktpågivenhet, men er likevel kommet til at straffen i sin helhet kan gjøres betinget og at det i tillegg bør idømmes en bot.
- (25) Om domfeltes uaktsomhet besto i at hun burde sett motorsyklisten fra der hun sto, eller i at hun burde oppfattet at sikten var begrenset og dermed kjørt lenger frem, er slik jeg ser det ikke avgjørende. For meg har det betydning at domfeltes uaktsomhet i dette tilfellet uansett er mindre alvorlig enn hvor bilføreren bevisst har tatt en risiko, for eksempel ved å bryte fartsgrensen.

- (26) Jeg er enig med førstvoterende i at dommen i Rt. 2008 side 1332 danner et utgangspunkt for vurderingen i vår sak, men er i motsetning til henne kommet til at også vår sak representerer et grensetilfelle for når det bør idømmes ubetinget fengselsstraff. Jeg tillegger det betydelig vekt at domfeltes forhold her langt på vei kan sammenlignes med det som var tilfelle i Rt. 2008 side 1332. Begge sakene gjelder brudd på vikeplikt. De domfeltes subjektive forhold er sammenlignbare, og skadefølgen, som står sentralt ved domfellelse etter straffeloven § 237, er noenlunde like. At farten på den møtende trafikken gjør at skadepotensialet er større i vårt tilfelle, blir ikke avgjørende for meg.
- (27) Jeg nevner også at i Rt. 2008 side 1360, i et tilfelle som var langt mer alvorlig enn i vår sak, ble straffen satt til ubetinget fengsel i 18 dager og en bot på 10 000 kroner, i tillegg til at domfelte måtte betale 30 000 kroner i oppreisning til fornærmede. Høyesterett uttalte i avsnitt 16 at:
- ”I det aktuelle tilfellet er det tale om en langvarig, kvalifisert uoppmerksomhet, som innebærer at domfeltes forhold må karakteriseres som grovt uaktsomt.”**
- (28) Dette tilsier at straffen bør settes lavere i vår sak.
- (29) Hensynet til allmennprevensjon er slik denne saken ligger an, etter min oppfatning tilstrekkelig ivaretatt ved idømmelse av betinget fengselsstraff sammen med en bot på 10 000 kroner.
- (30) Dommer **Webster:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Normann.
- (31) Dommer **Falkanger:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, kst. dommer Sandberg.
- (32) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (33) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: